

Tillægsaftale til aftale om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser mellem regeringen (Socialdemokratiet) og Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne om midlertidigt stop for optag på udvalgte institutioner

Forligskredsen bag aftale af 10. juni 2021 om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser (Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Alternativet og Kristendemokraterne) har den 4. oktober indgået aftale om midlertidigt stop for optag på udvalgte gymnasiale institutioner for at give dem en ny start.

En række gymnasier er uforvarende kommet ind i en negativ spiral med en mere og mere skæv elevsammensætning og færre og færre ansøgere.

De pågældende gymnasier har kæmpet en brav kamp for at vende udviklingen, men har ikke haft de nødvendige redskaber stillet til deres rådighed. Der er brug for at understøtte disse gymnasier, så elevfordeling kan slå hurtigere igennem, og derfor er der behov for en ny start. I aftalen om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser blev partierne bag aftalen derfor enige om at indføre et midlertidigt stop for optag i ét år på gymnasiale afdelinger med store udfordringer ift. faldende ansøgninger og en skæv elevsammensætning. Uddrag fra aftaleteksten fremgår af *boks 1*.

Boks 1

Uddrag fra aftaletekst ang. midlertidigt stop

... Derfor er partierne bag aftalen enige om at lukke for optaget i et år på gymnasiale afdelinger med store udfordringer ift. faldende ansøgninger og en skæv elevsammensætning, så afdelingerne kan overgå til de nye regler med en mere balanceret elevsammensætning. Derfor er partierne bag aftalen enige om at afsætte en ramme på 150 mio. kr. i 2021 til håndtering af denne problematik, som udmøntes på baggrund af, hvilke afdelinger der har den mindst balancerede elevsammensætning. De institutioner, hvis afdelinger opfylder flest kriterier, vil skulle stoppe for optag af én årgang på en eller flere afdelinger/uddannelser og vil som compensation modtage et særtilskud inden for den afsatte ramme. Kriterierne kan fx omfatte placering i fordelingszone, elevsammensætning målt på forældrebaggrund og fald i førsteprioritetsansøgninger de seneste år.

Der vil skulle tages nærmere stilling til, hvorvidt beslutningen om stop for optag skal omfatte al gymnasial aktivitet på en given institution eller matrikel eller pr. gymnasialt udbud. Forligskredsen fastsætter de objektive kriterier og tager stilling til udmøntningsformen. Den afsatte ramme svarer til stop for optag i et år på seks-ni gymnasier.

Institutionerne kompenseres ved et særtilskud, som compensation for den tabte taxameterindtægt som følge af lukning af optag, som modsvarer den tabte taxameterindtægt af én årgang mindre i tre år (hf 2 år), fratrukket den ekstraintægt de får ved den forventede forøgede kapacitet i 2023 og særligt 2024. Institutionerne pålægges at fremlægge en udviklingsplan for Børne- og Undervisningsministeriet for de frigivne ressourcer.

Kilde: Aftale om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser

Initiativet skal sikre, at institutioner, der er kommet ind i en negativ spiral med en mere og mere skæv elevsammensætning og færre og færre ansøgere, får et økonomisk tilskud til at understøtte en ny start.

Midlertidigt stop for optag

Forligskredsen er enig om, at de uddannelser, der er omfattet af aftalen om elevfordeling, indgår i modellen for midlertidigt stop for optag. Det vil sige 3-årigt hhx, htx og stx samt 2-årigt hf. IB er ikke omfattet. Samtidig er forligskredsen enige om, at Pre-IB samt 2-årigt stx og ASF-klasser undtages midlertidigt stop for optag.

Forligskredsen er enige om, at de kriterier, der er lagt til grund for vurderingen af, om et gymnasialt udbud skal omfattes af midlertidigt stop for optag i skoleåret 2022/2023, følger de tre kriterier, der er nævnt i Aftale om Den Koordinerede Tilmelding til Gymnasiale Ungdomsuddannelser:

- Beliggenhed i en fordelingszone (baseret på fordelingszonerne for 2020, som ligger til grund for aftalen)
- Fald i søgning i perioden 2016-2020
- Skæv elevsammensætning målt på forældreindkomst, opgjort som andel af bestanden af elever fra lavindkomstgruppen (nederste 25 pct.)¹

I den konkrete udvælgelse af gymnasiale udbud har forligskredsen lagt følgende kriterier til grund: Udbud, der er beliggende i en fordelingszone og opfylder følgende kriterier, skal stoppe for optag af 1. års elever i skoleåret 2022/2023:

- A. Fald i (estimeret) søgning i perioden 2016-2020 på mindst 20 pct.
- B. Skæv elevsammensætning baseret på forældreindkomst, hvor grænsen sættes ved mindst 40 pct. fra lavindkomstgruppen
- C. Ikke har haft en stigning i (estimeret) søgning fra 2019-2020 på mere end 50 pct.

Kriterierne skal være opfyldt for, at udbuddet på en given institution indgår i det grundlag for stop for optag, der med denne aftale træffes politisk beslutning om.

Forligskredsen er enig om, at kriterierne skal finde anvendelse på udbudsniveau, dvs. for de enkelte gymnasiale uddannelser, uanset at disse kan have samme fysiske beliggenhed som andre udbud, der ikke omfattes af midlertidigt stop for optag. En afdeling kan således have et hf-udbud, der skal stoppe optaget i skoleåret 2022/23, mens stx-udbuddet på samme afdeling fortsat optager elever.

På baggrund af kriterierne er forligskredsen enig om, at der skal tilvejebringes hjemmel til at pålægge stop for optag af 1. års elever i skoleåret 2022/23 på de uddannelsesudbud, der fremgår af *tabel 1*. Dette er uanset, om senere udvikling eller reviderede indberetninger fra institutionerne mv. måtte forrykke opgørelsen af kriterier.

Kompensation

Forligskredsen er ligeledes enig om, at de institutioner, der pålægges stop for optag af 1. års elever, skal modtage et særtilskud i 2021 som kompensation for de

¹ Dette er uanset elevernes alder. Voksne elever på hf vil dermed også blive vurderet efter deres juridiske forældres indkomst. Dette er begrundet i, at den enkelte 20+-årige i modsætning til selve fordelingsaftalen ikke individuelt behandles på baggrund af forældres indkomst, men at der er tale om institutionsniveau.

samlede mindreindtægter for eleverne i hele den to- eller treårige uddannelse for den årgang, der ikke optages.

Kompensation er baseret på et skøn for de tabte taxameterindtægter fra de ordinære taxametertilskud, dvs. undervisnings-, fællesudgifts- og bygningstaxameter samt færdiggørelsestaxameter og socialt taxameter. Kompensationsniveauet for den enkelte uddannelse på den enkelte institution er fastsat ud fra et beregnet årselevstal i skoleåret 2020/2021, baseret på bestanden den 1. november 2020 og 1. februar 2021, hvor der er indregnet et frafald mellem årgangene svarende til det gennemsnitlige frafald for hver uddannelsestype de seneste tre år. Ift. antal elever, der færdiggør deres uddannelse og udløser færdiggørelsestaxameter, er der indregnet et gennemsnitligt niveau for dimittenderne fra skoleåret 2020/2021 ift. det beregnede årselevtal i hhv. skoleåret 2018/2019 (hf) og 2017/2018 (3-årige gymnasiale uddannelser).

Kompensationsniveauet fastsættes med denne aftale med henblik på udbetaling i 2021, og finansieres inden for BUVM's ramme. Kompensationsniveauet kan ikke efterfølgende ændres ift. den faktiske kapacitetsfastsættelse. Institutionerne modregnes således heller ikke en evt. forøget taxameterindtægt, såfremt de får forøget kapaciteten ifm. kapacitetsfastsættelsen, i modsætning til hvad der fremgår af hovedaftalen. Det skyldes, at kapaciteterne først fastsættes endeligt i foråret 2023 ifm. implementering af modellen efter dialog med regionerne.

Der er således tale om et politisk fastsat kompensationsniveau til de enkelte institutioner for hvert af de omfattede udbud, der ikke skal optage nye 1.års elever i skoleåret 2022/2023. Kompensationsniveauet, som udbetales som et særtilskud i 2021, fremgår ligeledes af *tabel 1*. Der udbetales i alt 139,3 mio. kr. til institutionerne, som finansieres inden for Børne- og Undervisningsministeriets ramme.

Særtilskuddet sikrer, at institutionerne ikke skal gennemføre økonomiske tilpasninger for at opretholde en uændret økonomisk og personalemæssig drift, og at de frigivne ressourcer i stedet kan anvendes til at gennemføre tiltag og aktiviteter, der bidrager til at forbedre søgningen og skabe en mere balanceret elevsammensætning på de pågældende udbud. Institutionerne vil blive pålagt at fremlægge en udviklingsplan for Børne- og Undervisningsministeriet for de frigivne ressourcer.

Ordningen om midlertidigt stop vil blive fremsat i forbindelse med lovforslag vedr. udskydelse af solnedgangsklausul, afskaffelse af ventelister, begrænsning af mulighed for institutionsskift og etablering af tilskudsloft for elever på private gymnasier med forventet ikrafttræden ultimo december 2021 (forventet fremsættelse Nov. I). Forslag til lovgivning om midlertidigt stop vil ikke blive sendt i ekstern høring.

Tabel 1: Udbud som opfylder kriterierne til midlertidigt stop

Institution	Ud- bud	Matrikel	Udvik- ling i estime- ret søg- ning 2016- 2020	Andel fra lavind- komst 2020	1.g/1. hf bestand 1. nov. 2020	Kom- pen- sa- tion
			Pct.	Pct.	Antal elever	Mio. kr.
AARHUS TECH	Stx	AARHUS GYMNASIUM, Tilst	-79	66	37	7,6
NEXT UDDANNELSE KØBENHAVN	Hhx	NEXT - Sydkysten gymna- sium	-71	69	30	6,7
NEXT UDDANNELSE KØBENHAVN	Stx	NEXT - Sydkysten gymna- sium	-65	71	44	8,7
Viby Gymnasium	Stx	Viby Gymnasium	-62	42	149	29,7
Hvidovre Gymnasium & HF	Stx	Hvidovre Gymnasium & HF	-52	53	80	16,7
Høje-Taastrup Gym- nasium	Stx	Høje-Taastrup Gymnasium	-41	50	123	22,3
Herlev Gymnasium og HF	Stx	Herlev Gymnasium og HF	-37	53	120	24,2
Herlev Gymnasium og HF	Hf	Herlev Gymnasium og HF	-22	53	96	14,6
AARHUS TECH	Hf	AARHUS GYMNASIUM, Tilst	-20	90	57	8,8
I alt						139,3

Kilde: Børne- og Undervisningsministeriet

Anm.: Elevsammensætning er opgjort som et gennemsnit over de juridiske forældres indkomst. Kendes kun den ene forælders indkomst, vil gennemsnittet være lig dette. Dette uanset elevernes alder. Elever med ukendt forældreindkomst indgår ikke i beregningsgrundlaget. Lavindkomstgruppen defineres som de 25 pct. af bestanden på tværs af de gymnasiale uddannelser med lavest forældreindkomst. Den estimerede søgning er opgjort som 1. prioritetsansøgningerne fra grundskolelever samt tilgangen for øvrige, ofte ældre, elever. Tilgangen fra ældre elever er medtaget for at sikre, at søgningen, særligt til hf-udbud hvor en stor andel af eleverne ikke kommer direkte fra grundskole, opgøres på den bedst mulige måde. Det vurderes, at den estimerede søgning er et retvisende mål for elevernes søgning, men det betyder samtidig, at tallene ikke flugter 1:1 med ministeriets officielle data på uddannelsesstatistik.dk. Opgørelsen indeholder elever, der søger ASF, da de ikke kan udskilles af data.